

Sygn. akt I ACa 1556/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Szewczyk
Sędziowie:	SSA Elżbieta Uznańska SSA Barbara Górczanowska (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa J. O.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w T.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 9 września 2014 r. sygn. akt I C 1147/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie na rzecz adwokata M. P. kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych 60/100), w tym 27 zł podatku VAT, tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 stycznia 2015 r.

Powód J. O. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w T. kwoty 100.000 zł z odsetkami od dnia wniesienia pozwu, tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych poprzez nieodpowiednie warunki pobytu w okresie od dnia 3 maja 2013 r. do 26 czerwca 2013 r., polegające na: braku odpowiedniej wentylacji w celach mieszkalnych, wyposażenie cel w brudne materace, odpadającym ze ścian

okalających tzw. „spacerniak” tynku, stanowiącym zagrożenie dla życia i zdrowia, ograniczonym dostępie do prądu, ciepłej wody, prasy, opieki medycznej, wychowawcy.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu, zarzucając, że warunki bytowe w jakich w Zakładzie Karnym przebywał powód były właściwe i zgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

Wyrokiem z dnia 9 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie Wydział I Cywilny powództwo oddalił; zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Tarnowie na rzecz adwokat M. P. kwotę 147,60 zł, w tym 27,60 zł VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Uzasadniając rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy podał, że Zakład Karny w T. znajduje się w budynku przy ul. (...), wybudowanym na początku XX wieku lecz w ostatnich latach remontowanym. W okresie pobytu w ZK T. od dnia 6 maja 2013 r. do dnia 26 czerwca 2013 r. powód był osadzony w czterech celach mieszkalnych: w dniu 6 maja 2013 r. w celi nr (...) o powierzchni 8,32 m^{((2))}, przeznaczonej dla 2 osadzonych; od dnia 6 maja 2013 r. do dnia 8 maja 2013 r. w celi nr(...) o powierzchni 9,33 m^{((2))}, przeznaczonej dla 3 osadzonych; od dnia 8 maja 2013 r. do dnia 15 maja 2013 r. w celi nr(...) o powierzchni 8,41 m^{((2))}, przeznaczonej dla 2 osadzonych; od dnia 15 maja 2013 r. do dnia 26 czerwca 2013 r. w celi nr (...) o powierzchni 8,18 m^{((2))} przeznaczonej dla 2 osadzonych. Według ustaleń Sądu cele mieszkalne są wyposażone w wyodrębniony, zabudowany kącik sanitarny, oddzielony od celi trwałymi ścianami. W celach nie ma ciepłej wody, jest na bieżąco woda chłodna, znajduje się tam też umywalka, która oprócz tego że pomaga osadzonym utrzymać higienę osobistą na odpowiednim poziomie (mycie zębów, twarzy), służy także do (m.in.) mycia sztućców, kubków, talerzy, pobierania wody do czajników, które mogą mieć osadzeni itp. Cele są wyposażone w sprzęt kwaterunkowy zapewniający zarówno indywidualne miejsce do spania - łóżko, jak też miejsce do spożywania posiłków. Cele mieszkalne są wyposażone w instalację c.o. zapewniającą ogrzewanie, oraz odpowiednie oświetlenie jarzeniowe i żarowe wykonane zgodnie z projektem instalacji elektrycznej. Ze względu na warunki architektoniczne budynku pomieszczenia w których przebywają osadzeni (jak też funkcjonariusze), nie są wyposażone w instalację wentylacyjną, wymiana powietrza odbywa się poprzez mikrowentylację w oknach oraz wietrzenie. W dokonanej w 2013r. kontroli przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego Miasta T. w zakresie kontroli użytkowania budynku penitencjarnego Zakładu Karnego przy ul. (...) stwierdzono m.in., że zarządca budynku wywiązuje się z nałożonych na niego art. 62 ustawy Prawo budowlane obowiązków, w tym posiada aktualne protokoły dotyczące sprawdzenia stanu technicznego budynku i instalacji, a także że brak podstaw do nakazania właścicielowi obiektu wykonania przewodów wentylacyjnych. Stwierdzono również, iż elewacja zewnętrzna jest w złym stanie ze względu na odparzony i odpadający tynk, który jest jednak na bieżąco skuwany, aby wyeliminować stan jakiegokolwiek zagrożenia. W miarę posiadanych środków finansowych Zakład Karny stale od lat wykonuje też czynności mające na celu poprawę warunków bytowych osadzonych poprzez szeroko zakrojone prace remontowe. Więźniowie mają możliwość spędzania czasu poza celą, np. w świetlicy, raz dziennie odbywa się godzinny spacer na świeżym powietrzu. Raz w tygodniu zapewnia się skazanemu ciepłą kąpiel. Stan placów spacerowych pozwala na odbywanie spacerów przez osadzonych. Materace które wydawane są osadzonym z magazynu, nie zawsze są nowe, ale mają właściwą wartość użytkową. Materace nie stanowią stałego elementu konstrukcyjnego łóżka i mają bezpośredni kontakt z jego metalową konstrukcją, co może doprowadzić do miejscowej zmiany barwy poszycia materaca. Nie wpływa to w żadnym stopniu negatywnie na funkcje jaką spełnia materac. W przypadku uszkodzeń mechanicznych lub zabrudzeń dyskwalifikujących dalsze używanie materaca jest on wymieniany na inny nadający się do użytkowania. Osadzeni otrzymują bieliznę pościelową (2 prześcieradła, poszewkę i dwa koce) podlegającą wymianie co 2 tygodnie. Okresowe wyłączania dopływu prądu do gniazd wtykowych w celach mieszkalnych wprowadzone porządkiem wewnętrznym podyktowane są względami oszczędnościowymi oraz przeciwpożarowymi. Ograniczenia dopływu prądu dotyczą jednak jedynie gniazd wtykowych, nadto mają miejsce w godzinach możliwie najdogodniejszych dla osadzonych - rano kiedy realizowane są zajęcia poza celą mieszkalną oraz w okresie ciszy nocnej. Osadzeni mają informacje o przerwach

dopływu prądu do gniazd wtykowych. Osadzony otrzymuje codziennie całodobowe wyżywienie i napoje (w tym ciepłe) przygotowywane zgodnie z obowiązującymi normami żywieniowymi.

Sąd Okręgowy ustalił, że podczas pobytu w ZK T. powód miał możliwość rozmowy z wychowawcą, zarówno podczas kontroli cel mieszkalnych, jak również w razie takiej potrzeby indywidualnie na dyżurce u wychowawcy. Osadzeni przebywający w (...) jednostce penitencjarnej mogą zgłaszać się na rozmowę do wychowawcy każdego dnia. Możliwość kontaktu osadzonego z wychowawcą jest duża, gdyż wychowawca ma kontakt ze swoją grupą na co dzień i jest to możliwe np. w trakcie tzw. wizytacji cel. Od kilku lat cele wyposażone są w domofony, dzięki czemu osadzony może się przez nie umówić na spotkanie z wychowawcą. Możliwe są jednak sytuacje, iż w danym momencie wychowawca jest nieobecny – w takim przypadku może dojść do przejściowego utrudnienia takiego kontaktu. Wynika to jednak z sytuacji losowych lub służbowych, gdyż wychowawcy mają grafiki swoich zajęć i zadań. W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w T. powód kilkakrotnie zgłaszał się na wizytę lekarską, miał zapisywane leki, wykonane badanie RTG klatki piersiowej.

Powyższe ustalenia doprowadziły Sąd Okręgowy do stwierdzenia, że powództwo jest bezzasadne, bowiem podnoszone przez powoda okoliczności bądź nie zostały potwierdzone żadnymi dowodami, bądź dotyczą działań nie mających bezprawnego charakteru. Jako podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 417 § 1 k.c., stanowiący ustawową realizację normy art. 77 Konstytucji RP. Według ww przepisu dla przypisania odpowiedzialności stronie pozwanej koniecznym jest wystąpienie szkody przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej oraz istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą, a działaniem bądź zaniechaniem. Zgodnie z kolei z art. 448 k.c. w razie bezprawnego naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Na powodzie spoczywa ciężar udowodnienia, iż miało miejsce naruszenie dobra osobistego, co wynika z ogólnej reguły dowodowej wyrażonej w treści art. 6 k.c., natomiast stronę pozwaną obciąża ciężar dowodu, że naruszenie dobra osobistego nie było bezprawne (art. 24 k.c.).

Powód zarzucił stronie pozwanej złe warunki osadzenia w ZK w T., polegające na przebywaniu w celach przeludnionych, bez ciepłej wody w celach, braku wentylacji w celach, przerwach w dostawie prądu, braku dostępu do wychowawcy, wyposażeniu cel w stare materace, a także zarzucał złą opiekę medyczną w zakładzie karnym, złe traktowanie go przez funkcjonariuszy itd. Sąd dokonując oceny czy miało miejsce naruszenie dóbr osobistych powinien oceny tej dokonywać w sposób obiektywny, w oderwaniu od indywidualnej miary wrażliwości osoby, która domaga się tej ochrony. Osoby osadzone w zakładach karnych mają w pewnym stopniu ograniczone dobra osobiste, co wynika z istoty tego pobytu (ograniczenia w możliwości poruszania, dysponowania przedmiotami, prywatność). Ograniczenia te jako wynikające z przepisów prawa nie uzasadniają przyznania im ochrony, jednak władze publiczne działając w ramach imperium powinny realizować swoje zadania represyjne, do których należy m.in. utrzymanie systemu penitencjarnego w sposób, który nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowania środka represji. W świetle dokonanych ustaleń faktycznych brak podstaw do przyjęcia, aby dobra osobiste powoda zostały w sposób bezprawny naruszone. W czasie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w T. nie wystąpiły warunki przeludnienia, a cele w których przebywał miały wydzielony kącik sanitarny, były prawidłowo wyposażone w sprzęt kwaterunkowy, prawidłowo oświetlone, ogrzewane. Nie ma obowiązku wyposażania cel w ciepłą wodę (§ 30 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25.08.2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności). W celach była bieżąca woda, w każdej z cel był czajnik elektryczny, w związku z tym osadzeni mogli uzyskać w ten sposób ciepłą wodę na swoje potrzeby. Nie było sytuacji, aby powód był pozbawiony miejsca do spania, do spożywania posiłku, spaceru, kąpieli itd. Zakład karny nie ma obowiązku zapewnić, aby na wyposażeniu poszczególnych cel znajdował się sprzęt nowy, bądź o odpowiednich walorach estetycznych, bowiem zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17.10.2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (obowiązujący w dacie pobytu powoda) okres używalności sprzętów kwaterunkowych jest określony, i tak np. zgodnie z załącznikiem nr 1 okres użytkowania materaca wynosił 60 miesięcy, choć w razie zniszczenia czy uszkodzenia materaca materace są wycofywane z użycia wcześniej. Powód wskazał w swoich zeznaniach,

iż raz był obecny przy tym, gdy podczas spaceru oderwał się kawałek tynku, jednakże (niezależnie od braku pozytywnej weryfikacji dowodowej) wskazywał, iż ani jemu ani nikomu innemu nic się nie stało, nie doznał więc jakiegokolwiek uszczerbku. Mimo braku wentylacji grawitacyjnej w celach zakład spełnia standardy obiektów tego rodzaju (mikrowentylacja w oknach, wietrzenie), co potwierdza stanowisko pokontrolne Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowanego, z którego nadto wynika, że strona pozwana nie ma aktualnie obowiązku zamontowania takiej wentylacji. Powód w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w T. miał możliwość korzystania ze świetlicy, spacerów, ciepłej kąpielni, opieki lekarskiej, miał kontakty z wychowawcą (co ostatecznie sam zeznał wskazując jednakże, iż były to krótkie kontakty), miał w celi czajnik elektryczny. Okoliczność, że opieka medyczna w Zakładzie Karnym w T. była niewłaściwa nie została pozytywnie zweryfikowana dowodowo. Jak wynika z książeczki zdrowia powoda w czasie krótkiego stosunkowo pobytu odbył kilka wizyt lekarskich, miał zapisywane leki, wykonane badanie RTG. Zresztą sam powód nie twierdził, że doznał jakiegokolwiek uszczerbku na zdrowiu (wskazywał na ewentualne zagrożenie). Powód nie zdołał w żaden sposób wykazać sprzecznego z prawem zachowania funkcjonariuszy służby więziennej, polegającego na złym traktowaniu. Okoliczności takich nie potwierdził jakikolwiek dowód. Sąd pierwszej instancji dodał, iż przepisy k.k.w. przewidują szczególną drogę dochodzenia przez skazanych odbywających karę pozbawienia wolności ochrony ich praw naruszonych lub zagrożonych działaniami funkcjonariuszy więziennych. Zgodnie z art. 7 i art. 34 k.k.w. skazany może zaskarżyć do sędziego penitencjarnego oraz do sądu penitencjarnego decyzje wydawane przez funkcjonariuszy z powodu ich niezgodności z prawem, jak również zaskarżyć wymierzenie kary dyscyplinarnej (art.148 § 1 k.k.w.). W sprawach o naruszenie dóbr osobistych sąd nie może oceniać zasadności decyzji dyrektora zakładu karnego (vide wyrok SN z 22.02.2012r. IV CSK 276/11 OSNC 2012/9/107). Sąd dodał, iż pobyt powoda w Zakładzie Karnym w T. nie trwał długo, gdyż od 6 maja do 26 czerwca 2013r., przy czym od 15 maja 2013r. powód przebywał w celi dwuosobowej (co ma znaczenie np. w zakresie korzystania z kąpielni sanitarnego), w której powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego wynosiła ponad 4m². Z uwagi na powyższe sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia żądania pozwu i dlatego żądanie to oddalił.

Orzekając o kosztach uwzględnił sąd wynik procesu i zasądził kwotę 120 zł na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, zgodnie z art. 98 i 99 k.p.c. w związku z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, oraz § 11 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 461). Przyznając wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu powoda, sąd miał na uwadze przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zgodnie z którym stawka minimalna w sprawach o odszkodowanie lub o zadośćuczynienie związane z warunkami wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania wynosi 120 złotych, którą Sąd zasądził powiększoną o należny podatek VAT.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód J. O., który zaskarżył go w całości. Wyrokowi temu powód zarzucił sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału polegającą na przyjęciu, że:

- a) mikrowentylacja i wietrzenie spełnia warunki wymagane przez prawo budowlane podczas gdy brak wentylacji grawitacyjnej w Zakładzie Karnym jest to sprzeczny z normami budowlanymi,
- b) materace na których spał powód nadawały się do eksploatacji podczas gdy z zebrany materiał dowodowy prowadzi do odmiennej konstatacji,
- c) strona powodowa miała zapewnione warunki bytowe umożliwiające zachowanie higieny podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy prowadzi do odmiennych wniosków.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego na rzecz powoda J. O. kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami licznymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto pełnomocnik powoda wniósł o zasądzenie na rzecz kancelarii kosztów udzielonej pomocy prawnej z urzędu oświadczając, że nie zostały pokryte w żadnej części. Apelujący

wnosił ponadto o zwrócenie się do ZK w T. o przedstawienie zdjęć celi mieszkalnych, kąpielarni sanitarnego, kocy, materaców na okoliczność ich stanu oraz wyglądu estetycznego

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona i nie zasługuje na uwzględnienie.

Apelacja oparta jest na zarzucie sprzeczności ustaleń Sądu pierwszej instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, jednakże zarzutu tego nie sposób podzielić. Powód w swej apelacji nie wskazał żadnego uzasadnienia tego zarzutu, w szczególności nie wskazał, które z dowodów przeprowadzonych w sprawie zostały ocenione z naruszeniem reguł wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. prowadząc do wadliwych ustaleń. Należy podkreślić, że jeżeli wnioski wyprowadzone przez Sąd orzekający z zebranego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena tego Sądu nie narusza przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać, choćby dawały się z niego wysnuć także wnioski odmienne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., sygn. akt IV CK 122/05, LEX nr 187124). Nie ulega wątpliwości, że ocena dowodów prowadzi do zbudowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku fakty znajdują pełne oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym, natomiast skarżący w apelacji ograniczył się do próby podważenia trafności wyprowadzonego przez Sąd Okręgowy wniosku o braku przesłanek uwzględnienia roszczenia, zgłoszonego w pozwie. Ponieważ ustalenia podstawy faktycznej orzeczenia nie budzą wątpliwości co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, Sąd Apelacyjny przedstawiony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny akceptuje i przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Wobec ustalonego stanu faktycznego i w świetle całokształtu okoliczności sprawy, trafnie uznał Sąd I instancji, że brak było podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, które wiązało się z warunkami odbywania kary. Rozpatrując sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych w pierwszym rzędzie należy ustalić, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w rozumieniu art. 23 i 24 k.c., a zatem, czy niewłaściwe zdaniem powoda warunki odbywania kary wolności naruszyły jego dobra osobiste. Nie ulega wątpliwości, co podkreślił Sąd Okręgowy, że prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, podlegających ochronie. Zaznaczyć jednakże należy, że nie znajduje uzasadnienia żądanie zadośćuczynienia w sytuacji, w której zachowanie pozwanego krzywdy nie spowodowało. Z uwagi na powyższe w przypadku zgłoszenia żądania zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu naruszenia dóbr osobistych, to na powodzie stosownie do art. 6 k.c. spoczywał obowiązek wykazania rozmiaru i intensywności doznanej krzywdy i stopnia negatywnych konsekwencji, także niewymiernych majątkowo, spowodowanych naruszeniem prawa do godnego odbywania kary. W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie wątpliwie są twierdzenia powoda o jego głębokim pokrzywdzeniu na skutek działań jednostki penitencjarnej pozwanego. Jakkolwiek w niniejszym procesie powód eksponuje poczucie krzywdy na skutek uwłaczających jego godności warunków pobytu w Zakładzie Karnym w T., to jednakże zważywszy choćby na krótki czas pobytu w tym zakładzie, wydaje się to nieprzekonujące. Dalej wskazać należy, że z art. 24 § 1 k.c. wynika jednoznacznie, iż ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Przesłanka bezprawności działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony o charakterze niemajątkowym, przewidzianej w powołanym przepisie. W ocenie Sądu Apelacyjnego pozwany Skarb Państwa, obalając domniemanie bezprawności, wykazał, że jego działanie było zgodne z prawem. Wbrew stanowisku skarżącego Sąd Okręgowy słusznie przyjął, że działanie pozwanego znajdowało oparcie w przepisach prawa, to jest § 30 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25.08.2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności czy przepisach Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17.10.2003r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Prawdopodobna jest także konkluzja, że pozwany wykazał, iż nie dopuścił się zaniechań w zakresie zapewnienia odpowiedniego standardu pomieszczeń, przeznaczonych dla osadzonych. Ocenę, czy ustalone warunki odbywania kary stanowią uzasadniony i normalny element kary pozbawienia wolności, należało dokonać przez pryzmat art. 110 § 2 k.k.w., w którym ustawodawca, dostosowując przepisy dotyczące wykonania kary pozbawienia wolności do norm prawa europejskiego, zawarł wymogi dotyczące warunków bytowych w celach mieszkalnych i wskazał, że powierzchnia przypadająca

na skazanego nie może wynosić mniej niż 3m², cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania i odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza oraz odpowiednią temperaturę i oświetlenie.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że przeprowadzane w budynku zakładu karnego kontrole, obejmujące cele, w których osadzano powoda, nie stwierdziły nieprawidłowości w zakresie zagospodarowania pomieszczeń jednostki. Podkreślenia wymaga, że ocena czy warunki panujące w celi są odpowiednie, nie może być dokonywana z subiektywnego punktu widzenia osadzonego powoda. Zgodzić należy się ze stanowiskiem Sądu I instancji, że panujący w jednostkach penitencjarnych dyskomfort jest elementem odbywania kary pozbawienia wolności, z którym powód powinien być się liczyć. Dla przyjęcia, że dane zachowanie wypełnia znamiona nieludzkiego traktowania w przypadku osadzenia niezbędne jest zatem, aby dolegliwości związane z wykonywaną karą przekraczały próg dolegliwości immanentnie wpisanych w naturę odbywania kary pozbawienia wolności. Z tej przyczyny przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydującego znaczenia nie ma subiektywne odczucie danej osoby, ale to, jaką reakcję wywołuje naruszenie w racjonalnym społecznym odbiorze. Kontrola warunków osadzenia przeprowadzona została przez stosowne organy, nie stwierdzając, by standard i sposób wyposażenia celi nie odpowiadały stosownym normom. Zdaniem Sądu Apelacyjnego istniejące warunki bytowe w celach nie wykraczają poza granice, które mogłyby stanowić o naruszeniu godności powoda.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwany naruszył art. 110 § 2 k.k.w., umieszczając powoda w celi, w której nie zostały zapewnione odpowiednie warunki sanitarne. W przedmiotowej sprawie strona pozwana wykazała, że warunki te odpowiadają podstawowym standardom, a zebrany materiał dowodowy pozwala na wyprowadzenie wniosku, że w miarę możliwości finansowych strona pozwana podejmuje działania mające na celu podnoszenie standardu odbywania tej kary. Dotyczy to, między innymi, zapewnienia odpowiedniej wentylacji pomieszczeń stosownie do możliwości technicznych budynku. W tym stanie rzeczy nie sposób przyjąć, aby obiektywna ocena dokonana z punktu widzenia tzw. racjonalnego społecznego odbioru pozwalała na stwierdzenie, iż doszło do naruszenia dobra osobistego w postaci godności, a naruszenie to miało charakter na tyle poważny, iż uzasadnia roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne.

Trafnie uznał Sąd Okręgowy, że w sprawie brak jest podstaw do przypisania działaniu pozwanego cech zawinienia. W świetle dokonanych ustaleń faktycznych, w działaniach dyrekcji jednostki trudno dopatrzeć się złej woli, nakierowanej na naruszenie godności osób w niej osadzonych, w tym powoda. Co istotne, budynek zakładu karnego, w którym osadzono powoda, został wybudowany w początkach XX w., zatem oczywistym jest, że standard pomieszczeń jest adekwatny do okresu ich użytkowania. Podkreślić przy tym należy, że realia pobytu w Zakładzie Karnym w T. są identyczne dla ogółu osadzonych i wynikają z uwarunkowań materialnych i infrastrukturalnych. Jakkolwiek stan techniczny budynku jednostki nie odpowiada standardom europejskim, to prace remontowe przeprowadzane są w nim na bieżąco, stosownie do zasobu posiadanych środków na ten cel. Natomiast wbrew stanowisku powoda, prawo budowlane nie nakłada na właściciela budynku, wzniesionego według obowiązujących w danym czasie zasad, obowiązku dostosowania tego budynku do aktualnych wymogów stawianych budynkom obecnie budowanym, w tym w zakresie wentylacji. Brak należytego dofinansowania więziennictwa w ocenie Sądu Apelacyjnego nie może być także uznany za przejaw złej woli ustawodawcy, trudno bowiem zakładać, że polityka penalna państwa ukierunkowana jest na stworzenie takich warunków odbywania kary, które stanowiłyby dodatkową dolegliwość i represję dla osób skazanych. Niedofinansowanie więziennictwa, tak jak wielu innych dziedzin publicznej działalności Państwa m.in. w zakresie służby zdrowia, szkolnictwa, czy opieki społecznej, w tym działań podejmowanych na rzecz osób, które nie naruszają porządku prawnego, jest efektem kondycji gospodarczej Państwa, która przekłada się na standard utrzymania nie tylko jednostek penitencjarnych, ale także szkół czy szpitali. Powyższe winien mieć na względzie powód w kontekście swojej roszczeniowej postawy odnośnie zapewnienia mu odpowiednich – w jego przekonaniu – warunków osadzenia.

W tym stanie rzeczy, wbrew stanowisku zaskarżenia zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, nie znajduje uzasadnienia. Skoro zgłoszone na podstawie art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c.

roszczenia powoda nie mogły zostać uwzględnione, Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do weryfikacji zaskarżonego orzeczenia w kierunku postulowanym przez skarżącego, na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, orzekając jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanego zwrot kosztów postępowania apelacyjnego, na które składają się koszty zastępstwa procesowego w wysokości ustalonej stosownie do art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, oraz § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Pełnomocnikowi powoda z urzędu przyznano wynagrodzenie ze środków Skarbu Państwa stosownie do § 11 ust. 1 pkt 25 i § 2 ust. 3, w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.